

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев1 11/2015
24.09.2015. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Предрага Трифуновића, председника већа, Звездане Лутовац и Јелене Боровац, чланова већа, у парници тужиоца А.С. из П., кога заступа пуномоћник С.А., адвокат из Н., против туженог ДИН Ф.д. а.д. Н., коју заступа пуномоћник Љ.П., адвокат из Н., ради накнаде штете, вредност спора 718.134,00 динара, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу 1 Гж.бр.1535/11 од 30.11.2011. године, у седници већа одржаној 24.09.2015. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Нишу 1 Гж.бр.1535/11 од 30.11.2011. године и пресуда Основног суда у Нишу 20 П.бр.2505/10 од 25.03.2011. године и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Побијаном пресудом потврђена је првостепена пресуда (одбијена жалба) којом је одбијен тужбени захтев тужиоца да му тужена на име накнаде материјалне штете за 2005. годину исплати 718.131,00 динар са затезном каматом почев од 31.03.2008. године.

Одлуку Врховног касационог суда Србије (решење) Рев 255/12 од 19. априла 2012. године (о одбаченој ревизији) поништио је Уставни суд Србије одлуком Уж 5985/2012 од 24.04.2015. године и одредио да ревизијски суд донесе нову одлуку.

Против другостепене пресуде тужилац је благовремено изјавио посебну ревизију (члан 395. ЗПП) због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу члана 399. у вези са чланом 395. ЗПП (необходно је разматрање посебне ревизије због уједначавања судске праксе), па је нашао да је ревизија основана.

Између странака су закључена два наименована уговора о пословној сарадњи: први 16.03.2001. године са роком трајања од десет година по коме се тужени обавезује да кредитира произвођача дувана - тужиоца испоруком механизације уз обавезу произвођача дувана да сваке године испоручује одређену количину на основу посебно закључених једногодишњих уговора. Тужилац своје уговорне обавезе за 2001, 2002. и 2003. годину није испунио у потпуности, па је између странака закључен уговор о репрограмирању тих дугова (висина дуга тужиоца према туженом износи око 493.000,00 динара. По уговору своју обавезу тужилац је требао да испуни до краја 2006. године. У међувремену тужилац је поднео тужбу ради накнаде уговорне штете проузроковане неадекватним семеном дувана за 2004. годину које је испоручио тужени. Дана 25.04.2005. године тужени је тужиоцу (као и другим кооперантима) послао допис изјављујући да једнострано раскида уговор. У току поступка суд је одредио извођење доказа вештачењем висине стварне штете због немогућности производње дувана и та сума представља главни захтев.

Код таквог чињеничног стања, нижестепени судови сматрају да је тужбени захтев неоснован јер је тужени раскинуо уговор (једнострано) у складу са ЗОО (чл. 124-128. ЗОО); да је и после потписивања уговора о репрограмирању остао дужан и да своју обавезу није испунио.

Становиште нижестепених суда да је тужени законито раскинуо уговор није правилно.

Тужени је уговор раскинуо супротно правилима ЗОО о раскидању уговора због неиспуњења повредивши чл. 126. и 127. ЗОО.

Наиме, у конкретном случају између странака није закључен тзв. фиксни уговор (када је испуњење у року битан састојак уговора из члана 125. ЗОО), да би се уговор раскинуо по самом закону. С обзиром да испуњење у року није битни састојак уговора то је поверилац (тужени) дужнику морао оставити примеран накнадни рок за испуњење, што је и учинио уговором о репрограмирању дуга из 2006. године. Али, тужени је раскинуо уговор не чекајући испуњење уговора по споразуму о репрограмирању. Из садржине изјаве о раскиду произилази да је тужени једнострано раскинуо уговор зато што је тужени поднео тужбу ради накнаде штете из односа кооперације за 2004. годину.

Вођење спора ради накнаде штете из једног уговорног односа не представља оправдан разлог за раскид уговора јер је то пут ради заштите субјективног повређеног права из уговорног односа. ЗОО не забрањује подношење тужбе код тзв. вишегодишњих уговора, па заштита субјективног права пред судом не представља повреду начела савесности и поштења нити злоупотребу права из чл. 12. и 13. ЗОО без обзира на чињеницу да ЗОО садржи начело да се спорови решавају на миран начин (члан 19), по коме ће стране у облигационом односу настојати да спорове решавају усаглашавањем, посредовањем или на други миран начин).

Нема услова за преиначење нижестепених пресуда зато што због погрешног правног става првостепени суд није оценио налаз и мишљење вештака у погледу висине стварне штете и измакле користи због повреде уговора (чл. 266. и 267. ЗОО у вези члана 155. у вези члана 189. ст. 2. и 3. ЗОО).

У поновном поступку, осим утврђивања висине штете треба утврдити да ли је земљиште припремљено за садњу дувана тужилац могао искористити за производњу других пољопривредних култура и тиме смањити штету.

Ако је тужени поднео посебну тужбу ради накнаде уговорне штете из односа кооперације било би нужно обе парнице спојити ради заједничког расправљања јер су у међусобној вези и потраживања се евентуално могу пребити.

На основу члана 407. став 2. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа
судија
Предраг Трифуновић,с.р.**